

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ Х МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ім. Г. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. ДРАГОМАНОВА
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ» ім. І. СІКОРСЬКОГО

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ X МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ «ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ
ТЕХНОЛОГІЇ»**

**REPORTS OF THE X INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE “A PERSON, A SOCIETY, COMMUNICATIVE
TECHNOLOGIES”**

м. Харків, 27–28 жовтня 2022 р.

Харків
2022

УДК 740+656+338

ББК 87

Л 93

Головні редактори:

Панченко С.В. – доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, ректор Українського державного університету залізничного транспорту

Андрущенко В.П. – доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Редакційна колегія:

Абашик В.О. – д-р філос. наук, професор

Бакланов О. М. – д-р хім. наук, професор

Близнюк Л. М. – канд. філол. наук, доцент

Ватуля Г. Л. – д-р техн. наук, професор

Даніл'ян В. О. – канд. філос. наук, доцент

Дудін О.А. – канд. техн. наук, доцент

Змій С.О. – канд. техн. наук, доцент

Каграманян А.О. – канд. техн. наук, доцент

Кравець А. М. – канд. техн. наук, доцент

Колеснік К. Е. – канд. іст. наук, доцент, академік ТАУ

Куценко М. Ю. – канд. техн. наук, доцент

Новіков Б. В. – д-р філос. наук, професор

Павлов В. І. – канд. філос. наук, доцент

Панченко В. В. – канд. техн. наук, доцент

Соломніков І.В. – канд. екон.наук, ст. викладач

Толстов І. В. – канд. філос. наук, доцент

Устенко О. В. – д-р техн. наук, професор, академік ТАУ

Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету залізничного транспорту (протокол № 6 від 30.11.2022 р.)

Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. 27-28 жовтня 2022р. Відп.за випуск Н.В.Алексєєнко. — Харків : Мачулін, 2022. — 284 с..

ISBN 978-617-8195-30-4

УДК 740+656+338

Матеріали подано в авторській редакції

ISBN 978-617-8195-30-4

© Авторський колектив, 2022

© Мачулін, худ. оформлення, 2022

БЛИЗНЮК Л.М., к. філол.н., доцент

ВАРЛАМОВА .А., здобувачка освіти, I курс ПАМЛ

Український державний університет залізничного транспорту

м. Харків, Україна

СЕМАНТИЧНІ БАР'ЄРИ КОМУНІКАЦІЇ

У процесі спілкування на різних рівнях комунікації інколи трапляються різні перешкоди, які можуть мати як психологічний (особистісний) характер, так і організаційний. Комунікаційні бар'єри – це явища деформації процесу спілкування, що можуть призводити до неадекватних дій одержувача інформації. Навіть якщо такий одержувач отримує повідомлення і чесно намагається його зрозуміти (розшифрувати), цей процес може бути обмежений низкою бар'єрів, що зазвичай виникають у фізичному оточенні або в сфері емоцій людини. Такі бар'єри можуть виникати через відсутність порозуміння між учасниками спілкування, яке виникає на ґрунті соціальних, політичних, релігійних, професійних відмінностей і утворює різне світовідчуття, світорозуміння, світогляд взагалі.

Найпоширенішим комунікаційним бар'єром є так званий семантичний, тобто, змістовий. Він виникає тоді, коли мовці одними і тими ж знаками (вербальними та невербальними) позначають абсолютно різні речі та поняття, що утворює ілюзію спілкування. Такі семантичні бар'єри виникають з-за невідповідності словникових складів мовців (мовний тезаурус), різних лексиконів партнерів, а також соціальних, психологічних, національних, релігійних відмінностей. Основними причинами виникнення цих бар'єрів є безладність мовлення, багатозначність слів, різні конотації, сленг, ідіоми тощо. Ця ситуація найбільше шкодить людям тих професій, успіх діяльності яких залежить від порозуміння з аудиторією. Наприклад, соціальні працівники, педагоги, менеджери різних форм діяльності максимум своєї уваги повинні

приділяти виявленню факторів, які перешкоджають порозумінню. В іншому випадку їх не зрозуміють, а цільова аудиторія не отримає необхідних знань.

Для подолання семантичних бар'єрів риторична наука співвідносить свої методи з мовознавством, психологією, етнографією тощо. Важливо пам'ятати, що деякі слова, наприклад: *ексклюзивний, атракція, альтернатива, наблик рилейшнє* в словниковому складі мовців, але не всі при цьому можуть розуміти їх точне значення, тому іноземні слова або професійну лексику слід пояснювати перед промовою або замінювати загальнозживаними словами. Крім того, використання слів з кількома значеннями також може спровокувати бар'єр, коли зміст повідомлюваного неможливо уявити без контексту. Наприклад, у фразі «Ну, як тобі вихід?» слово «вихід» може позначати як появу на сцені / подіумі, просторову частину приміщення, табличку над дверима тощо. В даному випадку усунути багатозначність можна, якщо використовувати слова в належному для них контексті, поширюючи речення уточненнями. Значення абстрактних термінів можна обговорювати зі співбесідником окремо.

Семантичний бар'єр виникає внаслідок відмінностей у мовленнєвій поведінці представників різних етнокультур. Отже, для кращого порозуміння слід перед початком спілкування визначати національні вербальні особливості співбесідника, а також невербальні звички того чи іншого народу, відмінності в мовленнєвій поведінці представників різних мовних культур. Зокрема, в певних мовах іменники мають і однину, і множину, і подвійне число («я» і «ти»), у деяких середній рід, а в англійській іменники-неістоти не мають форми ані чоловічого, ані жіночого роду. У північних народів є слова, які позначають різні стани снігу та породи оленів, а в українській мові для таких визначень достатньо одного-двох слів. Такі комунікативні особливості мови можуть також ускладнювати адекватний переклад, особливо коли йдеться про

ідіоматичні вирази і культурні реалії, що не мають аналогів в іншій культурі [1;с.187]. Не розуміючи таких нюансів, можна спровокувати комунікаційний бар'єр.

Зокрема, дивну реакцію можуть викликати деякі компліменти жінкам: в Індії, скажімо, можна потішити жінку, порівнявши її з коровою, а її ходу з ходою слона; в Японії гарним компліментом буде порівняння жінки зі змією. Якщо в українській культурі звернення до жінки «Гуска!» є образою, то для єгиптянки це – ніжний комплімент. Українці, рахуючи на пальцях, загинають їх у кулак, а деякі європейці та американці, навпаки, розгинають стиснуті в кулак пальці. Так само, рухи головою для підтвердження або заперечення є абсолютно протилежними для українців та болгар.

Таким чином, щоб подолати семантичний бар'єр, важливо враховувати різноманітні ментальні особливості учасників комунікації, розмовляючи з ними немовби спільною мовою, використовуючи зрозумілу для них лексику та пояснюючи при непорозумінні значення деяких слів. Важливо пам'ятати, що вибір мовних норм, сама специфіка нашого мовлення суттєво залежать від того, до кого ми звертаємося.

Список використаних джерел

1. Джеймс Борг. Мистецтво говорити. Таємниці спілкування. – К.: Фабула, 2019 – 304 с

ЗМІСТ

ПРИВІТАННЯ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ	3
СЕКЦІЯ І. ФІЛОСОФСЬКІ ТА ГУМАНІТАРНІ НАУКИ	
АБАШНІК В.О. ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА У НІМЕЦЬКОМОВНІЙ ЛІТЕРАТУРІ 19-ГО СТОЛІТТЯ	6
АБАШНІК У.В. «АНАТОМІЯ» (1999): МІЖ ФІЛЬМОМ ЖАХІВ ТА ВЧЕННЯМ ГІППОКРАТА	11
АСМУТ Х. СИМВОЛІЧНІ ФОРМИ ЕРНСТА КАССІРЕРА (1874– 1945)	15
БЕРЕЗНИЙ В.М., ЄРМОЛЕНКО О.А., ЛИСЬОНКОВА Н.М. ЛЮДИНА ТА ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ – ВОРОГИ ЧИ ДРУЗИ?	21
БЛИЗНЮК Л.М. МОВНА СУГЕСТІЯ ЯК НЕЙРОЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ РИТОРИКИ	25
БЛИЗНЮК Л.М., ВАРЛАМОВА А. СЕМАНТИЧНІ БАР'ЄРИ КОМУНІКАЦІЇ	27
ВОЛОШИНА О.М., НЕШКО С.І. СИНТАГМАТИКА ТА ПАРАДИГМАТИКА	30
ГОНЧАР В.В., ВЕРЕТЕЛЬНИКОВА Н. А., БАТУЛІН Д. С. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ЯК СКЛАДОВА ЗАГАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ	31
ГОНЧАРОВ С. О. МЕТАФІЗИКА Ю. В. МАМЛЄЄВА ЯК ПРОДОВЖЕННЯ ТРАДИЦІЇ РОСІЙСЬКОЇ РЕЛІГІЙНОЇ ФІЛОСОФІЇ: ПРИХОВАНА ЗАГРОЗА ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	33
ДАНІЛ'ЯН В.О. СИНДРОМ «ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ» В ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗВО ТА МЕТОДИ ЙОГО ПОПЕРЕДЖЕННЯ	36
ДАНІЛ'ЯН В.О., РУДЬ Ю.С., МИРОНЧУК І.О.	39

Наукове видання
Відповідальність за редагування та достовірність інформації
несуть автори роботи

Людина, суспільство, комунікативні технології:
матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф.
27-28 жовтня 2022 р.

Reports of the X International scientific-practical conference
“A person, a society, communicative technologies”

Відп. за випуск Н.В.Алексееенко.

Підписано до друку 16.11.2022. Формат 60x84/16.
Гарнітура «Times». Папір для мн. ап.
Ум. друк. арк. 27,67. Обл.-вид. арк. 41,8.
Наклад 300 пр. Зам. № 2112

Видавець Мачулін Л.І.
тел. +38(068)886-52-57
editor2016@ukr.net
<http://knigoizdat.org.ua>
Свідоцтво про держреєстрацію:
сер. ХК №125 від 24.11.2004

Віддруковано в ПП Озеров Г. В.
м. Харків, вул. Університетська, 3, кв. 9.
Свідоцтво про реєстрацію: № 818604 від 02.03.2000.